

לא פעם ידעה המדינה מסעי-שמועות, שקשה היה לברר מקורם. לפני שנים, כאשר כיהן טדי קולק כמנכ"ל משרד ראש-הממשלה, נפוצה לפתע שמועה אחילית כאילו מעל במיליוני לירות. מפיצי השמועה אף ידעו לנקוב סכום מדוייק, השמועה נפוצה מן ועד אילת, חזרה בכל שיחה, עד שהעולם הזה קיבל על עצמו, באמצע עות סיפור-שער, לשים לה קץ.

בעת מלחמת ששת-הימים נפוצה שמועה זדונית כאילו השר ישראל ברזילי נתפס בריגול לטובת האויב. היא התפשטה כשריפה ברחבי הארץ, עברה ביחידות צה"ל שהתקדמו בחזיתות, והממשלה נאלצה לנקוט צעדים מעשיים להפרכתה.

איך נולדת שמועה כזאת? מי מפיץ אותה? האם יכולה שמועה לקבל גורמים עצומים כאלה, מבלי שעומד מאחוריה גוף מאורגן? השבוע שאלנו שאלות אלה שוב — והפעם בייחס לשמועה שנגעה לנו.

גוף מסחורי זודיע

בפגרת הכנסת נסע שלום כהן לחו"ל, בשליחות שהוטלה עליו מטעם העתון. כעבור כמה ימים התחילו להגיע אלינו מכל עבר שמועות מוזרות: שלום כהן ברח, שהוא מעל בכספי העולם הזה (דובר על סכום שהלואי והיה מצוי בקופתנו), שרב עם אורי אבנרי, שגורש מן העתון ומתנועת הכוח החדש, ועוד ועוד. תחילה צחקנו. אולם כאשר גם ידידים טובים התחילו לטלפן

אבנרי וכהן בכנסת

לנו בדאגה, וכאשר הגיעו הדי השמועות גם מפינות רחוקות של הארץ, התחלנו לשאול אם מסע זה מאורגן על-ידי מישהו. תשובה חלקית לכך קיבלנו בשבוע שעבר. ידיד הודיע לנו כי אישיות מסויימת, התופסת מקום מרכזי בציבור העתונאים, הפיזה את השמועה בצורת "ידיעה מוסמכת" במסיבה ממלכתית רשמית. אדם זה הלך מאיש לאיש ולחש לו את הסוד הנורא, בהוסיפו שהדבר יודע לו ממקור מוסמך ביותר. ביום השני שעבר פנה גוף מסחורי לכמה עתונים ומסר להם "ידיעה" מוסמכת חדשה: שלום כהן רב עם אורי אבנרי, שהוא פרש מהתנועה, וכי הוא עומד להקים סיעת-יחיד בכנסת. כך, בפעם הראשונה, הוכח בעליל כי אכן עומד מאחורי השמועות גוף מאורגן, המפיץ אותן לשם מטרה פוליטית מסויימת.

הזדון של "למרחב"

מערכות "על המישמר" וג'רוסלם פוסט, שאותו גוף מסר להן את הידיעה, סירבו לפרסם אותה ללא בדיקה. הן פנו אל שלום כהן, וכששמעו שזהו ברוח מגוחך, הירפו מן העניין. לא כן מערכת למרחב. היא לקחה את "ידיעה" הזדונית, ופיר-סמה אותה. בגוף הידיעה ציינה כאילו באה אליה הידיעה מ"חוגי פעילי תנועת העולם הזה — כוח חדש בתל-אביב".

הפעם לא נותר כל ספק לגבי כוונת הזדון. וזאת משני טעמים:

- הקירה שלנו העלתה כי שום פעיל של תנועת העולם הזה בתל-אביב לא מסר שקר זה לפירסום, ואף לא חלם על כך. ההסתמך כות על "פעילים" באה, כמובן, כדי לטשטש את המקור האמיתי.
- הכתב לא פנה לשלום כהן ו/או אורי אבנרי לפני הפירסום, כדי לאמת את הידיעה או לקבל לפחות תגובה.

בצורה מוזרה למדי נהגה מערכת ידיעות אחרונות. היא אמנם פנתה אל שלום כהן ושמעה את הכחשתו הנמרצת ("אני משתף פעולה עם אורי אבנרי מאז מלחמת-השחרור, ואני אמשיך לשתף עימו פעולה לפחות עד שיקום השלום!") אולם לאחר מכן העתיקה את הידיעה השקרנית של למרחב, תחת כותרת החוזרת על העל-לה, ורק בסוף הידיעה הוסיפה את ההכחשה של שלום כהן. לשיא הגיע מעריב, שכתב סיפור על השמועות כאילו היו עובדות — ולא טרח להודיע לקוראיו על הכחשתו.

סה

הדבר עצמו הוא חסר-חשיבות, כמובן. כל חברי המערכת שלנו התרגלו לשמועות על עמדותיהם הפוליטיות, הייחמין והמצב המשפחתי שלהם, המבצבות מעת לעת. אהרי כמה שבועות איש לא יזכור את השמועה החדשה — כי הרי יסתבר ששלום כהן לא הקים סיעת-יחיד, ולא פרש מן העתון. הסנציה תמות, כמו שמועות קודמות. אולם חשוב לברר אחת ולתמיד איזה מגנון נסתר במערכת השלטון מציא ומפיץ שמועות כאלה, לפי הוראת מי, ולאילו מטרה. בניסיון לברר זאת, הגשנו השבוע תלונה רשמית לוועדת האתיקה

של מועצת העתונות. בכירור נתבע מכתב למרחב לגלות את "הפעילים" המסתוריים שמסרו לו, כביכול, את דבר השקר. לנו ברור שהמסע כולו הוא חלק מציד-המכשפות נגד כוחות-השלום שהחל עם פרשת גולדמן — חלק מהנסיון שהגדרנו אותו כ"סובייטיזציה של ישראל".

אורי אבנרי

יוסי בנאי בתפקיד הוצמך

המלכשפה

מחזה מוסיקלי
"אולם" אלהמברה

הקהל החליט פה אחד
נפלא!!!

יום יום 8.30-ב

יום ד' 20.5 4.30-ב אחה"צ
וב-8.30 בערב

במוצאי-שבת, 2 הצגות, ב"6.45-9.30
כרטיסים ב"רוקוקו", ביתר המשרדים ובקופת
"אלהמברה" מ-5.30 אחה"צ. כרטיסי חייל
בקופת "אלהמברה"

ההצגה לכל בני המשפחה!

פרסום בלקין

העולם הזה

תעריפון המנויים של

17.12.69

לשנה חצי שנה
בלירות בלירום

30	58
35	66

● דמי חמנוי בארץ
● לכל ארצות תבל, בדאר רגיל

דמי המנוי לארצות חוץ בדאר אור

44	86	● לכל ארצות אירופה ואיראן
82	160	● ליפאן, ונצואלה, ארגנטינה וברזיל
90	176	● לאוסטרליה וניו-זילנד
77	150	● למקסיקו, פנמה
57	110	● לארצות-הברית ולקנדה
62	120	● לאוגנדה, טנזניה, אתיופיה, גאנה, ניגריה, קניה, ציילון, חוף השנהב, תאילנד
72	140	● לדרום-אפריקה, זמביה, רודזיה, גואטמלה